

ПЕРЕЙШОВ РЕОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЗАКОН

ВАШИНГТОН. — Реорганізаційний закон, який одного дня в сенаті перепав одним голосом, другого дня, коли внесодавці щераз поставили його під голосування, перейшов більшістю голосів. На основі цього закону президент дістане право реорганізувати адміністрацію, зносити одні департаменти і, в разі потреби, заводити інші. Також усувати, або пересувати персонал та робити фінансові ошадности на адміністрації краю. Цей закон справді не перейшов у такій формі, в якій бажала його мати адміністрація, та всетаки він скріпить силу і впливи президента.

ПЕРЕБОРЩИЛИ В ВОЄННИХ ПОДАТКАХ.

ВАШИНГТОН. — Ухваливши великою більшістю голосів закон про велике оподаткування доходу на випадок війни, сенатори побачили, що вони порядно переборщили. Бо вони забули, що крім федеральних податків є ще стейтові. Колиб додати стейтові, до тих, що ухвалив сенат, то вийшлоб, що від заробленого мільона доларів в часі війни, дана особа, чи компанія мусілаб віддати на федеральні і стейтові податки цілого заробленого мільона, і ще додати до нього поверх 61 тисяч. До сто тисяч зароблених грошей треба булоб додати поверх дві тисячі. Побачивши це, сенатори признали, що з нехвисти до війни, вони поспішно ухвалили цей закон, не читаючи його уважно.

СЕНАТОР ЗАПЕВНЯЄ, ЩО АМЕРИКА ДО ВІЙНИ НЕ ПІДЕ.

НЬО ЙОРК. — В прилюдній промові сенатор Гвілер сказав, що в обох палатах конгресу є велика нехить до війни. Тому, на випадок війни в Європі, Америка таки не дасться втягнути до війни, не звертаючи уваги на велику пропаганду деяких держав в Америці, говорив він. Він обіцяв працювати проти війни так довго, як довго сидить у Вашингтоні.

ЛЯ ГВАРДІЯ ХОЧЕ ОБТИНКИ ПЛАТ.

НЬО ЙОРК. — Посадник Ля Гвардія розіслав до всіх вищих міських урядовців і суддів обіжників, в якому просить, щоб вони самі, з власної волі, згодились на обнижку плат, на 5 до 10 відсотків. Він говорив, що коли вони згодяться на це, то він теж обітне свою платню. До цього спонукуює теперішній фінансовий стан міста, говорив Ля гвардія. Цей обіжник був висланий лиш до тих урядовців, яким Ля Гвардія не має права обтинати плат. Тим, яким заряд міста сам може обтяти платні, обіжника не вислано. На цей обіжник відізвався суддя МекЛатлен і сказав, що Ля Гвардія, висилаючи цей обіжник, втяв ще одну демагогічну штуку, обраховану на вражіння серед широкого загалу. Бо в той час, коли він віддає мільони на різні розривкові парки в місті, він домагається обнижки плат від урядовців.

НІМЦІ БУДУТЬ КРАЩІ ЛІТАКИ ВІД АМЕРИКИ.

ВАШИНГТОН. — Директор авіонавічного до радчого комітету, д-р Буш, сказав конгресовому комітетові засобів, що німці мають кращі літаки, від Америки. Вони витрачали на це більше грошей й уваги, тому тепер перевищили Америку.

ОТРУЛИ 70 ОСІБ, ЩОБ ДІСТАТИ ІХ ПОЛІСИ.

ФІЛІДЕЛЬФІЯ. — Філадельфійський суд засудив на смерть Германа Петрілія, за те, що він, на спілку з іншими зложінцями, трів лудей, щоб опісля дістати від асекураційних компаній гроші за їх обезпеченіє грамоти. Суддя сказав, що в той спосіб отруєно 70 осіб і що поліція є на слідах усіх зложінців, яких незадовго поставлять перед суд.

ЗАСУДИЛИ АДВОКАТА ГЕНГСТЕРІВ.

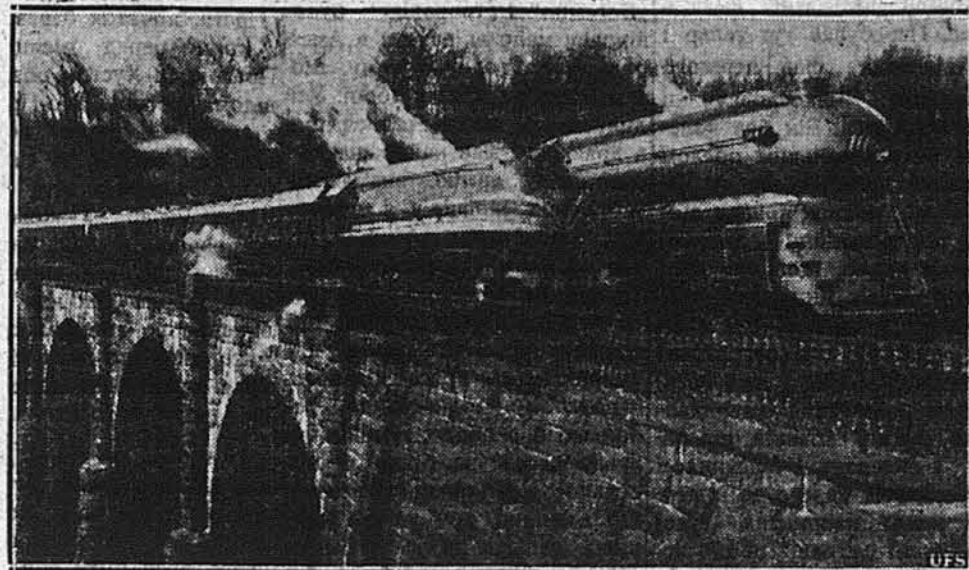
НЬО ЙОРК. — Суд засудив генгстерського адвоката Диксі Дейвіса на рік тюрми. Прокуратор Дюї поручав судові ласку тому, що згаданий адвокат, хоч прислужився чимало до розвіту генгстерства в Нью Йорку, то опісля поміг розкрити злочинців і їх покарати. Дейвіс, як відомо, був головним свідком проти політичного „боса“ Гайса.

КОМПАНІЯ ВИКИНУЛА СТО НЕ-ГРОМАДЯН.

ТРЕНТОН. — Компанія Джан Роблінг енд Сонс викинула в однім тижні 100 робітників, які не були американськими громадянами. Президент компанії Ендерсен заявив, що компанія назад візьме їх до роботи, коли вони виберуть перші громадянські папери.

ПЛЯНУЮТЬ ПРОВІРКУ В „ДОБЛО ПІ ЕЙ“.

ВАШИНГТОН. — Внаслідок твердого домагання з боку адміністрації і заряду „Доблю Пі Ей“, щоб конгрес ухвалив додатково 150 мільонів доларів на безробіття, конгресноситься з думкою, щоб провітрити цілу діяльність „Доблю Пі Ей“ і переконатись, чи справді ця інституція так пекуче потребує грошей.

АНГЛІЙЦІ ХВАЛЯТЬСЯ ЛЬОКОМОТИВАМИ.

„Коронейшен Скот“ (наліво) найскорший поїзд Англії, відбуде туру по Злучених Державах і Канаді, а потім буде виставлений на ньюйоркській Світовій Виставі.

ПОХОВАЛИ КОРОЛЯ ЦИГАНІВ.

Дня 2. березня ц. р. торонто-ска колонія циганів поховала Зеліхтра Демітра, „короля“ циганів усієї Канади. На похорон зіхались цигани з цілої провінції, а зі Злучених Держав прибав Фриск Мичел, що носить титул короля американських циганів. Померлий начальник циганів мешкав в Торонті 30 літ, і звідсіля він правив своїм народом, будучи водночас абсолютним монархом, законодавцем і суддею.

Після похоронних церемоній в римо-католицькій катедрі св. Михайла, як подає преса, „короля“ з Америки, Мичел, відправив на цвинтарі старинні циганські церемонії, зі співами, плачем, питтям вина, помазанням вином у знак хреста домовини, а відтак поодичне цілування чола покійника. Демітра похоронено біля гробу його жінки. Гріб засипано гірськими, вимішані землею, які кожний кидав. Тепер цигани осталися без короля. По дев'ятьох днях виберуть тимчасового „короля“. Впродовж року носитимуть жалобу й не сміють танцювати.

Торонто-ска цигани похоронили переважно з Македонії, Болгарії й Румунії та займаються — жінки вороженням, а чоловіки нічого не роблять — добре вбираються, курять цигари й їздять великими автоматами.

СИЛА МЕТЕЛІКІВ.

Більшість і нас уважає метеликів а ніжні тваринки, що літають тільки на дуже обмеженому просторі. Метеликів є яких 300 родів; більшість із них живе всього кілька місяців, але вони можуть перелітати сотні миль. Найкращі американські метелики емігрують восени на південь величезними промадами, навіть понад море за вітром і долітають до Англії. Т. зв. „дотіраїліас“, що кілька разів наїхали на острови Бермуди пролетіли з півночі 600 миль. Є такий рід „малювана пані“, що хмарою летить здовж північного американського побережжя, перелітає Середземне море і прилітає понад Європою в червні до Англії. Деякі з них заблудкавшись залітають аж до Ісландії. Ті метелики летять 60 миль на годину. Вчені, що досліджували великі переліти метеликів ствердили, що в 1924 р. в одному із них брало участь 3 тисячі мільонів.

ЗНАЙШЛИ АНТИДОТУ НА СІЛІКОЗУ.

На сілікозу, що загрожує груди кожному майнерові знайшли в Торонті антидот завдяки довгим розслідам учених з інституту Бантінга при місьцевому університеті. Цим антидотом є пил із другого металу — алюмінію. Як відомо, хвороба сілікози починається з того, що майнер вдихає пил із руди у свої легені, з чого твориться відтак затроїння і сухоти. Ту хворобу будуть лікувати тим, що воздух наповнять пилом алюмінію, який хорий буде вдихати, цей пил не втраїлізує наслідки пилу з руди. Учені витратили 25 літ, заки знайшли спосіб поборювання сілікози, що є пострахом кожного майнера. На лікування слабуючих на цю хворобу провінція досі видавала по 11,000 доларів від одного пацієнта. Частинно провінція стягала кошти від копань.

СКОНФІСКУВАЛИ КНИЖКУ ПРО КН. КОНСТАНТИНА ОСТРОЗЬКОГО.

В Луцьку перед двома роками повстало видавниче т-во ім. князя Константина Острозького, що поставило собі метою періодично видавати книжечки для широких мас популярного змісту. Як перший випуск видано книжку С. К. „Князь Константин Константинович Острозький на службі українському народові та православної церкви“. Видруковано її в Рівному, де рівненське старство сконфіскувало її. Головою згаданого т-ва є інж. С. Тимошенко, одним з основоположників — знаний П. Волошинський.

ПОЛІТИКАНСТВО ПРИЧИНОЮ УМОВОЇ НЕСТРАВНОСТІ.

Коли прислухаєшся, про що тепер люди по містах, а навіть до певної міри і на ф'ярмах, найбільше розмовляють, то почуєш найбільше мови про справи світової політики. Та отаке базікання — то звичайно переливання з порожнього в пусте, бо нема в нім зв'язку з дійсним переживанням людей. Коли чоловік бодай про свої власні пригоди та переживання говорить, то є в тім таке щось рідне та близьке, що кидає нове освітлення на цю або ту ділянку життя. Чогось людина з того навчається. Та хто тільки політиканствує — той тільки спричиняє собі розумову нестравність.

АНТИСЕМІТИЗМ У ЛЬВОВІ.

Львів. — Польські студенти вигнали студентів жидів з викладових саль львівського університету.

П'ЯТЕРНЯТА ПОМОГЛИ НАУЦІ.

Д-р В. Бляц з Торонта, учений у справах діточого виховання, заявив, що п'ятернятка Діон знаходяться в розвітті здоров'я і умового поступу. Це вказує, що оточення у вихованні дітей є важніше ніж діличність. П'ятернятка, каже Бляц, є фізично й умово більше розвинені ніж нормальні діти в їх віці. Це завдячується оточенню, в якому вони виховуються. П'ятернятка мають ідеальну домівку, опіку лікарів-спеціалістів, норсок, няцьок і найкращих учительок. Родичі вплили на їх виховання не мають жадного, бо доходять до них тільки як рідкі відвідувачі.

РОЗВ'ЯЗАЛИ Т-ВО „СОКОЛ“ У ЛАГОДОВІ.

Повітове старство в Перемишлянах розв'язало перед кількома днями руханковоспортове товариство „Сокол“ у Лагодові пов. Перемишлян. Як мотиви свого рішення старство подало те, що буцімто члени „Сокола“ в Лагодові брали участь у сипанні стрілецької моголи на горі за селом, виконували вправи на військовий лад і що співали підчас вправ нелегальні пісні. Годиться при тім підкреслити, що у справі сипання моголи поліція перевела слідство, нікого не арештувала й винуватців не викрила. „Військові вправи“ були звичайним впорядом, що його провадять всі спортові і руханкові організації і ясно, що впровад перекладає теж і військов.

ЯЗВА ВОВКІВ НА ПІВНОЧІ.

Льокальні органи влади в північній Фінляндії рішили спільно з відповідними льокальними чинниками норвежської і шведської влади зорганізувати спільну акцію для боротьби з язвою вовків, які дошкульно даються у знаки мешканцям північних околиць усіх трьох держав. За минулих 20 літ ніхто не бачив у тих околицях таких мас вовків, які винищили сотні ренів та багато інших домашніх звірят. Минулої зими трапилося було теж кільканадцять випадків, що вовки загризали на смерть людей. Спільна акція проти вовків коштуватиме 50 тисяч шведських корон.

ЛИТВА ВІДДАЛА НІМЕЧЧИНІ МЕМЕЛЬ

МЕМЕЛЬ. — Дотеперішня і одинока морська литовська пристань, місто Мемель, є вже в руках Гітлера, що прибав сюди на велику маніфестацію, яку влаштовують з цієї нагоди. Литва згодила відступити Німеччині цю пристань „добровільно“, себто без проливу крови, застерігши собі деякі економичні вигоди.

ЗРЕКЛАСЯ ПІД ПРИМУСОМ.

КОВНО. — В Литві проголошено воєнний стан. Уряд побоюється, що вибухнуть в краю розрухи у зв'язку з втратою Мемеля. Кажуть, що Гітлер предложив Литві ультимативне домагання щодо цієї пристані, яка до 1918 року належала до Німеччини. В разі литовського опору треба було надіятись, що Німеччина забере цілу Литву, або, як кружляли поголоски, збомбардує місто Ковно, столицю краю. Крім того Литва вже віддавна була готова до цього, що треба буде зречися цієї пристані, що має німечку більшість населення і завжди ставилась до Литви неприхильно.

ЧЕРГА НА ДАНЦІГ.

ДАНЦІГ. — Місто Данціг, якого управа є в нацистичних руках, витало поворот Мемеля до Німеччини оваційно. Але не було ніяких протипольських виступів. Видно, що це було заборонене. Очевидно, що ніхто не сумнівається у те, що леда день, а з Данцігом станеться те саме, що сталося тепер з Мемелем. Тільки, як запевняє Берлін, це буде переведене „дипломатичною дорогою“, без проливу крови.

НЕ БУДЕ СПРОТИВУ.

ПАРИЖ. — Є Франція, ні Англія, не стануть в обороні Мемеля і Данцігу. Гітлер може їх забрати, коли захоче.

ЦІКАВИЙ ЗАПИТ.

ЛОНДОН. — У палаті послів питали міністра внутрішніх справ, чи йому відомо, що Литва просила Советів, щоб їй допомогли у спротиві проти Німеччини. Міністер відповів: Не знаю.

ВЗАІМНО СОБИ НЕ ДОВІРЯЮТ.

ЛОНДОН. — Англія і Франція хочуть втягнути Совети і Польщу до спілки, яка має стримати похід Гітлера. Польща заявила, що не піде на ніякі змови. Та в Англії це толкують собі в такий спосіб, що Польща не піде отверто проти Німеччини, але до цього дасться їй намовити тайними укладами. Зате біда з Советами. Англія хоче, щоб вони, що є тепер найбільш загрожені, вели період в акції проти Гітлера. А Совети бояться, щоб не загналися і дораджують Англії й Франції, щоб вони стояли на переду. Виходить, що наразі тяжко зліпити такий протигітлерівський блок, що був би рішеним на війну з Німеччиною.

ПОЛЬЩА ПЕРЕЛЯКАНА.

ВАРШАВА. — Хоч уряд заспокоює людність заявами про велику силу Польщі й готовість оборонити її незалежність, велика частина польської преси є загірвована. Вона отверто вказує на те, що Польща є окружена Німеччиною, що їй загрожує відтаття від Балтійського моря, втрата Данцігу, коритара і т. п. Вона підкреслює, що польський уряд представляє населенню останні міжнародні події в фальшивому світлі й не подає правди про те, що грозить Польщі. Судьба Мемеля повиннаб, пишуть ті газети, чогось Польщу навчити.

НЕ ПОМОГЛИ ВІДЗНАКИ І ТРУПИ.

БУДАПЕШТ. — В часі, коли в мадярських парламентах ішли наради в справі протижидівських законів, ввійшли на галерію офіцери мадярської армії, що є жидами, прикрасивши свої мундури військовими відзнаками. У тому самому часі, як подали газети, ховали в Ужгороді двох жидів-вожків, що боролися за загарбання Карпатської України і її прилучення до Мадярщини. Все це не помогло, бо протижидівські проекти таки стали законом.

РУМУНІЯ ГОТОВИТЬСЯ ДО ОБОРОНИ.

БУКАРЕШТ. — Заряджено частинну мобілізацію. Та американська кореспондентка завважує, що всюди видно тепер тільки військові мундури. Покликано до військової служби не тільки молодих, але й старих громадян. Це вказує, що край знаходиться в поважній небезпеці, бо мобілізація пожирє величезні суми гроша, якого Румунія не має.

Будуть її розбирати.

Вперто далі кружляють поголоски, що стануться незабаром якісь „непередбачені інциденти“, що будуть притокою до того, що Мадярщина піде проти Румунії, а можливо, що й разом з німецьким військом, яке вже стоїть на границі між Словаччиною і Карпатською Україною. Уряд запевняє, що краєві нічого не грозить. Мадярщина твердить, що вона не думає воювати з Румунією. А з Німеччиною заключено щойно торговельний договір. Та проте ніхто до того всього не прикладає ваги. Всі думають про війну.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Подорожні чек три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На шість місяців	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Часо, в п'ятницю (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На шість місяців	\$1.25	Six months	\$1.25
На три місяці	\$0.75	Three months	\$0.75
В Джерсі Сіті і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На шість місяців	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади нале...тх посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. "Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДВІ НЕВТРАЛЬНОСТІ

Великі переломові події в Європі заставляють і Америку перевести переломову ревізію своєї міждержавної політики. Одним з найважливіших кроків у тому напрямку буде новий закон про неутральність, котрого проект появився в конгресі.

Старий, себто обов'язуючий закон про неутральність дозволяє чужим державам купувати в Америці військові матеріали як залізо, мідь, нафту, бавовну, як довго нема війни, при чому президентів призначає право домагатися заплати готівкою, якщо товари мають бути перевезені неамериканськими кораблями. На випадок війни чужі держави не можуть купувати в Америці зброї й амуніції навіть за готівку.

Проти цього закону піднесено закид, що супроти загального звичаю агресивних держав не виповідати війни проти нападених держав, агресивні держави використали цей закон для запашення себе не лише військовими матеріалами, але й зброєю й амуніцією. Тому сенатор Питмен пропонує тепер новий закон, на основі котрого кожна чужа держава буде мати право не лише в час миру, але й в час війни купувати за готівку й військові матеріали й амуніцію й зброю.

Це виглядає назовні як на заведення справжньої неутральності з боку Америки, однак цей закон, подібно як старий, треба брати при світлі фактичних обставин. Фактичні обставини такі, що Злучені Держави лежать на осібнім континенті, відділені широким океаном від Європи, а на цьому океані панують флоти Франції й Англії, що нині в державній констеляції становлять одну сторону, протилежну групі держав, котрими керує Німеччина. Супроти цього фактичного стану проект сенатора Питмена, на випадок війни мав би таке значіння, що в Америці Англія й Франція могли би купувати військові матеріали й амуніцію, а їх противники, Німеччина й її союзники, не могли би.

Отже проект нового закону про неутральність не заведе справжньої неутральності, як не заводив її старий. Новий закон лише краще підкреслює, що на випадок війни між Німеччиною й її союзниками, з одного боку, та Англією й Францією з другого боку, Злучені Держави Америки думають дати допомогу Англії й Франції. Звісно, Злучені Держави мають право стати по одній або по другій стороні, відповідно до того, де вони добачують свій інтерес, однак засади демократії, котрі Злучені Держави так голосно проголошують, вимагають, щоб справжня суть нової політики не була закривана хочби назвою неутральності, але розкрита перед народом зовсім явно й славно.

Говорім за себе!

Останні події в Європі викликали великий відрив в цій Америці. Піднялося велике обурення проти Німеччини, а зокрема проти її канцлера Гітлера, за те, що вже нема на карті Європи — Чехо-Словаччини, та що такі чеські країни як "Богемія" й "Моравія" опинились під "протекторатом" Німеччини.

В Америці перебуває творець давньої Чехословаччини і її бувший президент Едвард Бенеш. Перебуває тут тепер і Ян Масарик, син першого президента Чехословаччини Томи Масарика. Він був донедавна чехословацьким послом у Лондоні. І ось тепер як Бенеш так і Масарик повели шестирічного протесту і дипломатичну акцію, щоб рятувати свою державу. Як відомо, вже відбулися в Шікаго, а в інших містах, чехословацькі протестаційні віча і вже знаємо про домагання американських чехів і словаків, що разом з Бенешем і Масариком протестують. Те, що по їх стороні нема наприклад цілої словацької імміграції, це річ неважлива. Зокрема для нас, бо нам іде про що інше. Ми надіялись, що підніметься ось такий протестаційний голос з боку Бенеша, Масарика і їх подібних. Це зовсім природне й зрозуміле явище. Та ми хотіли знати, чи ті, що піднімають голоси протесту, згадають яким способом і за нашу долю. З нашого боку, коли вони з нагоди річного засідання У. Н. Союзу в Шікаго, звертались до нас за інформацією, що ми думаємо робити, зясовано їм виразно наше становище. Ми ж, себто американські українці, заявили виразно що в своїй протесті, внесеному в Відні, в дні 2. листопада 1938 року при вирішенні долі Закарпаття, що ми не визнаємо ніяких і нічий рішень щодо нашої землі, коли ми не в сторонами при того роду міжнародних рішеннях і не даємо самі на них згоди. Очевидно, що тепер, коли Мадярщина напала на Карпатську Україну і вирішує її долю насильством, силою зброї, то наше становище не може бути іншим як голосним протестом проти нового злочину в Європі. Та для нас було цікавим те, що як в Шікаго, де говорив Ян Масарик, так і в усіх заявах і протестах д-ра Бенеша, нема нігде навіть найменшої згадки про Карпатську Україну і її загарбання Мадярщиною. Щобільше: ми бачимо, що як в американській пресі, так і в тих проєктів маніфестацій проти Гітлера (як от в Нью Йорку)

широко говориться про кривду "Богемії" і "Моравії", а ніде ні словом нема навіть якось малесенької згадки про ту кривду, якої дізнала Карпатська Україна, що її загарбала Мадярщина за явною чи тихою згодою Гітлера.

Очевидно, що як в одному так і в другому чи третьому випадку можна б думати, що сталася якась помилка, що був недогляд, чи щось подібне. Та так не є. Саме за "Богемію" і "Моравію" було відразу мало співчуття в Америці, а це головню тому, що там ніхто не підняв зброї. Усі дивувались, як це сталося, що в краю, що мав найкраще виєквіповану армію, знаменито узброєних жовнів і знаменито вишколених офіцерів, ніхто не взявся ставити опору. Та тим не хочемо критикувати чехів. Це їхня справа. Ми тільки хочемо зазначити, що американська преса кількома наворотами підкреслила героїську й свободолюбну почування населення бідної й маленької Карпатської України, що одинока, хоч усіми залишена, взялася сама до безнадійної оборони своєї свободи. Чим же ж пояснити, що та міжнародна мішанина, що її тепер зіплюють для протесту проти Гітлера за "Богемію", "Моравію" і "Словаччину", ні одним словом не згадує за Карпатську Україну і її найзника — Мадярщину.

Ось це є ті справи, на які нам треба уважати. Ми не можемо потурати фальшові, навіть якби цей фальш був демократичним. Як ми виступаємо проти комуністичного, нацистичного чи фашистського фальшу, так ми мусимо виступати в такій самій мірі гостро й проти того фальшу, що криється під "демократичним плащиком". Ми не віримо в таку демократію, яка виразно не бере в оборону українського поневоленого народу, яка виразно не клеймить найздівників України: Советів, Польщі, Румунії й Мадярщини. Для нас яро є яром. Саме ті, що прикривають свої злочини "демократією" є найбільшими шкідниками справжньої демократії, є її руйніниками і спричинюють те, що народи, зневірени в демократію, шукають виходу деінде.

У тім краю, що є демократичним, ми зробимо велику прислугу демократичній ідеї й українській справі, коли не дамо себе звести з нашого українського шляху, коли виставлятимемо всюди також і демократичну облуду, себто те, що також і демократії сві-

ту збувають мовчанкою терпіння українського народу, що й вони не натискають на найзидників українських земель, щоб дали українському поневоленому народові хоч сякі такі полекші. У нашому розумінні це є фарисейство піднімати голос за "Богемію" і "Моравію", а не сказати зарозом слів оборони для Карпатської України, якої сини

гинуть за ідеали своєї й загально-людської свободи. Не даваймо себе зводити нікому з нашої правильної дорogi. Не вірмо нікому, а тільки собі самим, бо нас в Європі кожний ошукує і кожний користує з нашого безсилля. І тут в Америці мусимо самі за себе постояти, самі себе оборонити, і самі добиватись права для України.

ПРАГА - ХУСТ

(Від власного кореспондента "Свободи").

Прага, початок березня 1939. Коли перед місяцем між Прагою та Хустом розігралась відома "історія з Прхалою", зтаємничені люди говорили, що цим справа не скінчиться й що на черзі стоїть міністер Юліан Ревай, на якого начебто "нарікає місцева людність". Яка це "місцева людність" і на що вона "нарікає", про це виразно не говорились, зате було ясно, що пражські урядові кола дуже невдоволені Реваем і радо його здохались.

Недовзі по тім видав найвищий виборчий суд заарештування, що всі послі до пражського парламенту, які свого часу були обрані в рамках по осіннім перевороті розв'язаних політичних партій, є позбавлені своїх мандатів. Це заарештування торкалось п'ятих послів до парламенту й трьох сенаторів. Були між ними зрадники — мадярини Бродій, Фенчик, Коссей, моськові сенатор Бачинський, але також — міністер Ревай. Річ у тім, що Ревай свого часу був обраний з рами соціально — демократичної партії, яка постановою карпатського українського уряду була проголошена розв'язаною, тому і його посольський мандат і був уневажнений.

Хто трохи визнавався в тутишніх справах, той відразу зрозумів, що ціле це заарештування було скероване особисто проти міністра Ревая. Фенчик був у Мадярщині й нікому не міг шкодити, Бродій сидів у в'язниці, решта були політичні трупі, навіть Бачинський вже не міг Празі ні допомогти, ні пошкодити. Удар був скерований проти Ревая. Бо той закон, що уневажнює мандати послів розв'язаних партій, має ще один гачок. У тім законі тоб то сказано, що послі, які цю дорогою втрапили свої мандати, не можуть протягом трьох років бути обрані до якогонебудь союму. Виходило, що Ревай вже не може брати участі в карпатських виборах, не може дістатись до карпатського українського союму й не може далі бути карпатським міністром. Принаймні протягом

найближчих трьох років. Не зважаючи на цю "хитру механіку", Ревай участь у виборах брав, до карпатського українського союму обраний зівстав і напевно залишився карпатським міністром так довго, як того хотілаб суверенна воля карпатського українського народу, бо настала прикра розбіжність між законом і дійсністю. Закон казав, що Ревай міністром вже не є, а в дійсності Ревай і послом і міністром був. Прага стояла на додержанні закону, а влада Карпатської України вимагала, щоб закон був змінений, або відповідно "пояснений". Виграла влада Карпатської України. Закон відкликаний не був, але особисто щодо міністра Ревая урядово проголошено, що закон на нього не поширюється.

Та це була наразі остання перемога Хусту над Прагою. Дня 6. березня президент Чехословаччини д-р Гаха позбавив Ревая міністерського уряду й призначив на його місце Степана Ключурака. Заки цей допис діде до Америки, конфлікт між Прагою та Хустом цілком певно загостриться ще більше, бо кінець — кінцем Хуст має суверенні права, й колиб тимчасом зібрався карпатський український союм, то він міг би знову іменувати Ревая міністром. Та тепер тяжко передбачити, як справа піде далі й який перебіг цей конфлікт візьме, зате можна й треба заглянути глибше в корінь цього конфлікту. Бо тут головну роль відіграє не особа Ревая, а загальна й засаднича поведінка Праги супроти Хусту.

Від самого початку Ревай був для Праги занадто радикальний. Він заступав безкомпромислово український напрям у місцевій карпатській політиці, а також вів загальноукраїнську лінію в політиці ширшій. Це означало в практиці: повну українізацію місцевого життя й орієнтацію на Соборну Україну в близькій чи дальшій будучності. З українського погляду в цім нема нічого революційного, бо на цілім світі тепер мабуть не-

ма ні одного свідомого українця, який представляв би собі інше рішення українського питання. Але для Праги це була революція. Українізація місцевого життя — це означало в практиці, що десяткам тисяч чеських урядовців треба забиратись з Карпатської України, це означало територіальну жандармерію, поліцію, фінансову сторожу для Карпатської країни. А орієнтація на Соборну Україну означало ще можливо не так добрі відносини між Чехо-Словаччиною і Советською Росією, Польщею та Румунією.

В усіх цих точках Прага не хоче уступити. Вона використовує скрутне фінансове положення Карпатської України й покликується на засаду: хто платить, той замовляє. Без фінансової допомоги чехів Карпатська Україна наразі не може обійтись. Прага ніби докладала до Закарпаття, а за це тримала там досі десятки тисяч своїх людей і живила їх коштом місцевої людности. І хоче, щоб так було далі. Вона не бере під увагу того, що це вона винна тому, що Карпатська Україна не розвинулась по господарськи. Вона знає тільки своє: і каже, коли маємо вам латати державний кошторис, коли маємо вам помагати в покритті вашого державного дефіциту — то відступіть від гасла "Карпатська Україна для карпатських українців", не заміняйте наших людей своїми, а будьте тихі й смирні, сидіть і не рийтеся. А що фінансове становище Карпатської України справді розпучливе, то Прага навіть не вичувала від уряду Карпатської України остаточної відповіді, а зсадила Ревая й передала "свою", генералові Прхалі, найважливіші міністерства: внутрішніх справ, комунікацій та фінансів. Урядові Карпатської України призначено тільки другорядні міністерства: шкільництва й судівництва (о. Волошин), торгівлі, хліборобства, праці та соціальної опіки (Ст. Ключурак).

Тепер до другої точки. Орієнтація на Соборну Україну й будування українського Піємонту на Карпатській Україні не може подобатись Советам, Польщі та Румунії, з якими Прага хотілаб жити в приятельських відносинах. Це ясно. Та не знати, чи Прага ще має які аспірації на полі міжнародної політики. Наразі було б їй дуже тяжко вести якусь свою політику. Але торговельні зносини вона безумовно хоче з сусідніми державами підтримувати. Тому хотілаб сидіти тихо й смирно, щоб нікому з сусідів не подати притоки до нарікання на неї. Допускати при таких умовах розбудову українського Піємонту в межах її державності для неї невигідним — з її точки погляду, себто з її інтересу. Тепер питання: А чи має Німеччина інтерес як на українізації Карпатської України, так і на розбудові українського Піємонту в Карпатах? І чому вона властиво не підтримає Хусту проти Праги й не перешкодить Празі порядкувати в Хусті як їй подобається? Це вже зовсім інше питання, над яким нам треба добре застановитись, але відповісти на нього ще не прийшов час. Одне можна певно сказати: коли хочемо, щоб у політичній грі між Хустом і Прагою Хуст не все програв, то мусимо тепер напружити всі наші зусилля, щоб фінансово підтримати Хуст в його тяжкій боротьбі, щоб він міг бути дійсно самостійним. Що робимо для Карпатської України, то робимо для себе, бо коли виграємо тут власними силами — то виграємо Велику Україну.

(Далі буде).

М. Сивошляк.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(36)

Цар відправив Бомелія, а на другий день знов його прикликав.

— А багато, багато знати, — сказав Бомелій. — Твій перший тайний ворог — протопіп Сильвестер; ти його, государю, далеко... він недобра чоловік, він не любить твій царя, він називає її Єзавель. Ох, государю! Як так можна! Всього Москва знає про це. Цей протопіп має бисовська сила, він чародій... він тебе, великого государя, опутав. Це сказав мені книг, і бояри твій разом з ним коять лихо. Вони хотять тебе вести на кримський хан. Ні, государю, не ходи. Я на звідла дивився; велике нещастя буде, твій царя буде умирати без тебе, як ти в похід підеши, і твої цар-

ські діти пропадуть. Много між ними таких, що хотять царювати. А єдин... о, цей дуже небезпечний!

— Хто такий? — поспитав нетерпеливо цар.

— Я не можу тобі його назвати — сказав Бомелій. — Я ще сам не знаю, що він, а тільки вижу, що є такий твій найнебезпечніший ворог!

Помішалося цареві в голові від тих слів. Не рішучись сразу на ніщо, цар сказав:

— Пам'ятай, німче, не говори про це нікому, нікому-сьенько.

— Ні, ні, государю; я зовсім буду тобі віщувати, скоро ти буди тоб задумаєш зробити, сейчас клещ мене, вели поглянути в книгу і на звідли; я все тобі скажати; може бути такий

планет прийде, що буде можна воювати на кримська хан, тоді най Бог тебе благословить! А тепер хорони тебе Боже, твій царяня не буде на світі.

Зараз потім отець Левкий отверто напивав на царя і явню зачав говорити перед царем, що Сильвестер чародій, зачарував царя і коїть йому лихо. Прибув же монах, Михайло Сикун, і доніс, що Сильвестер називав царя Анастасією Єзавелю. З своєї сторони нові любимиці, з котрими цар їздив в підмосковські села забавлялися, зачали вмовляти в нього, що Сильвестер чародій; говорили, що він насміявся з царя, чваниться, що тримає царя в руках, і що захоче, то з нього зробить.

Підбхтанний з різних сторін, а найбільше наполюханий вичованнями Бомелія о смерті, котра мала постингнати Анастасію від тайних ворогів, коли він піде в похід, цар рішився викінці перемогти себе.

Бояри збирались в похід і напивали на царя. Визд його був назначений; до виздуду шалося три дні.

Цар Іван Василевич скликав бояр і радних людей в свою

престольну палату. Очи його блістали якимсь лихорадочним вогнем, хід його був нервовий. Він сів на своє місце і сказав:

— Бояри і радні люди, проголошую вам царську волю! Нам не бажаться йти в похід на кримського хана; прикличте ханського посла, котрого ми задержуємо, і заявіть йому, що він, свободний; скажіть, що ми хочемо заключити з кримським ханом вічний мир і жити з ним в дружбі, а описавши видімо в Бахчисарай нашого посла задля договору. Сейчас вислати гонців до Вишневецького на Дон і до Данила Адашева на Дніпро з указом, щоб вони вертались і ніякої зачіпки з кримськими людьми не робили; всім воякам, що збирались над Тулою, заявити нашу царську волю, щоб розійшлися по домах аж до дальшого нашого царського приказу.

Князь Курбський хотів промовити, але ледви сказав: великий государю!... а вже цар перебив йому:

— Бояри і радні люди! Говоріть тоді, коли вас питаємо і жадаємо вашої ради; ніяких ми, государ самодержавний, вашої ради не питаємо і вам

не ялося про нічо говорити. І з гнівом скоро вийшов з престольної світлиці.

Почув про це Сильвестер, довідався, що близько царя Бомелій, що його вороги намовили того чужинця наполюхати царя астрологічними вичованнями; дізнався, що Сикун зробив на нього донос, а Левкий отверто говорить цареві, що він чародій; зрозумів Сильвестер, що його панування скінчилося і рішився розпратитися з царем на завсіди. Він післав до царя просьбу, щоб його допущено, але дістав відповідь, що цар не хоче і бачити його.

Тоді Сильвестер удався до митрополита Макарія і сказав: — Преосвященний отче Макарію! Подобалося богові покласти до себе мою жінку, і ддятого, яко подовівшим попом не годиться священнодієствувати, я забавив усунути від світа. Благослови прийняти монаший чин.

Макарію знав Сильвестра від давна, що з Новгороду, бо він сам, ставши митрополитом з новгородського архієпископа, прикликав його до Москви. Вивичення Сильвестра не дуже подобалося Макарію; ади — говорив він до свого

окруження — яка цяця! Як підбрався до царя! Піп, а має більше сили від нас, митрополита і цілого освяченого собору, що скаже, так цар і зробить.

Не любив Макарію Сильвестра, але тільки хмурился і неговдував, а лиха ніякого не робив; Макарію був самолюбний, але не злобний; — Сильвестер з своєї сторони відносився завжди до Макарія з великим поважанням, хоч бувало, що говорив цареві противне того, як хотів Макарію. Макарію було дуже любо почути, що Сильвестер викінці забирається. Макарію поблагословив його, попрахався по дружньому, а Сильвестер, полишивши сина, відправився в один з білозерських монастирів.

Коли Данило Адашев, після царського приказу вернувся у Москву, Сильвестра вже там не було. Бояри похнюпили голови, не сміли ні чичиркнути про кримську війну, а деякі з них, що ще недавно доказували її konieczність, вихваляючи мудрість царя, котрий ліпше як всі розуміє, що треба робити.

ЛІТАКИ-НИЩИЛЬНИКИ

Ще донедавна військові летунські фахівці думали, що основне ядро збройних повітряних сил держави мусить у більшості складатися з скорих, добре озброєних бомбовозів. Досвіди з воєн, еспанської та китайської, виказали, що бомбовозів недостатньо для оборони важливих пунктів держави на випадок війни і що для цього треба мати добрі літаки-нищильники. Тому і теперішня летунська виштова в Парижі стоїть під знаком літаків-нищильників, коли розкладали її з військового боку. Як так, то варто приглянутись ближче до модерних літаків-нищильників.

Характеристичними для модерних флотів є такі типи літаків-нищильників: Франція: тип „Девуатін“, мотор „Гіспано-Суйза“ 860 кс., вага літака 2,120 кг., площа крил 18.3 м. кв., розп'яття крил 12 м., швидкість 480 км. на год. Франція: тип „Моран“, мотор „Гіспано-Суйза“ 860 кс., вага літака 2,240 кг., площа крил 18 м. кв., розп'яття 10.7 м., швидкість 500 км. на год. Англія: тип „Гокер“, мотор „Ролс-Ройс“ 1,050 кс., вага літака 2,720 кг., площа крил 23.9 м. кв., розп'яття 12.2 м., швидкість 530 км. на год. Англія: тип „Сопермарін“, мотор „Ролс-Ройс“ 1,050 кс., вага 2,450 кг., розп'яття 11.3 м., швидкість 570 км. на год. Голландія: тип „Колговен“, мотор „Гіспано-Суйза“ 1,100 кс., вага 2,400 кг., площа 17.3 м. кв., розп'яття 11 м., швидкість 500 км. на год. Голландія: тип „Фокер“, мотор „Гіспано-Суйза“ 925 кс., вага 2,030 кг., площа 16 м. кв., розп'яття 11 м., швидкість 460 км. на год. Німеччина: тип „Б.Ф.В.“, мотор „Даймлер-Бенц“ 1,500 кс., швидкість 570 км. на год. Інші дані бракують. Німеччина: тип „Гайнкель“, мотор „Даймлер-Бенц“ 860 кс., вага 2,350 кг., площа 17 м. кв., розп'яття 9.2 м., швидкість 500 км. на год. Італія: тип „Фіат Г 50“, мотор „Фіат“ 840 кс., вага 2,500 кг., площа 18 м. кв., розп'яття 10.7 м., швидкість 470 км. на год. Італія: тип „Мачі“, мотор „Фіат“ 840 кс., вага 2,200 кг., розп'яття 10.6 м., швидкість 500 км. на год. Америка: тип „Куртіс“, мотор „Елісон“ 1,000 кс., вага 2,400 кг., площа 21.9 м., розп'яття 11.4 м., швидкість 570 км. на год. Америка: тип „Северскі“, мотор „Прат-Вайтней“ 1,000 кс., вага 2,540 кг., площа 20.4 м. кв., розп'яття 10.9 м., швидкість 470 км. на год. До тих характеристик треба додати ще типи Колговен, Фіат, Мачі та Прат-Вайтней, що мають швидкості моторів з повітря-

ним холодженням, решта ж мають рядові мотори з плинним холодженням. Тип „Фокер“ не втягає під час лету коліс і шість втягають.

Всі вище наведені типи літаків-нищильників, з одним мотором зпереду. Всі дані притримуються певних норм, що вказує на те, що в будові літаків-нищильників запанувала певна стабільність. Лише сила моторів ще різна.

Основними властивостями літаків-нищильників, які придають їм таке велике значіння в обороні, є: швидкість лету, змога швидко злету вгору, здатність до маневрування і міцне озброєння для наступу в напрямку лету.

Швидкість літакові надає мотор. Практично підрозумовано, що збільшення сили мотору на 10% збільшує швидкість літака лише на 3.3%. Швидкість залежить ще від густоти повітря. У вищих верствах повітря, літак летить швидше, коли має відповідний мотор. При рідшому повітрі мотор працює слабше. Тому в моторі вбудовують тепер спеціальні апарати для згущування повітря, потрібного для праці мотору. Апарати діють практично до висоти 4,500—5,000 метрів. При цих літаках досягають найбільшої швидкості, яку подано для кожного типу вище. Над землею ця швидкість є значно менша. Отже щоб збільшити швидкість лету, треба піднятися вище вгору, а рівночасно з тим приспособити мотор для праці на бажаній висоті. Деякі літаки, напр. Сопермарін і Колговен, мають однакові мотори і різну швидкість. Це знову залежить від аеродинамічної будови корпусу літака. Чим менший опір, тим швидкість більша. Колговен має швидкості моторів і ставить у леті великий опір, тому повільніший. Отже опір повітря, а тим самим швидкість залежить і від форми літака, гладкості його поверхні, його густоти і від крил. Чим стрункіша ціла форма літака і чим гладша його поверхня, тим менший опір повітря при леті. Найвища швидкість літака, що її досягнуто, вносить 710 км. на годину. Є тенденція до зменшення крил літаків, але це йде лише до певної межі. Щодо спроможності скоро підніматися вгору, то вона залежить від ваги літака і сили мотору. Чим менша вага і чим більша сила мотору, тим швидше літак піднімається на бажану йому висоту. Притому важлива і форма пропелера. Найкращим виказався пропелер рухомий, що його можна регулювати залежно від потреби. Теперішні літаки піднімаються вгору з швидкістю 12 м. на

секунду при сталім пропелері і 16 м. на секунду при рухомім. Найвища висота для всіх наведених типів є приблизно 10,000 метрів. Спроможність маневрування залежить від розп'яття крил. Чим більші крила, тим легше літак рухається по кривій лінії. Є також літаки, що лише з трудом летять по кривій лінії і то великим промінем. Це для нищильників не вигідно, бо вони мусять бути звинні, швидко повертатись у повітрі. Нинішні типи нищильників мають розп'яття крил між 11 і 12 метрів. Це вказує також на певну стабільність у їх будові. Спроможність маневрування залежить ще від багатьох інших чинників, керування, стабільності і т. п.

Озброєння є різне. Найбільше вбудовують зброю стабільно для обстрілу наперед. Отже летун націлюється на ворога цілим літаком. При великій швидкості він має ворога перед собою лише дуже короткий час. Тому вбудовують багато зброї, щоб за той короткий час обстріляти ворога якнайбільшою кількістю куль. Є літаки з 8 кулеметами (Англія), з 4 (Голландія) на 4,000 стрілів на мінуту, 1 моторові гармата (Франція) з 280 стрілами на мінуту і з 2 кулеметами на 2,000 стрілів на мінуту для допомоги гарматці. Пильно мусить бути добрим стрільцем.

Позатим модерні нищильники мусять мати апарати для денного і нічного лету, віддиховий апарат для лету на великій висоті, радіоапарат для вислання і приймання, фотоапарат та багато інших. Вбудова їх у літак забирає і місце й обтяжує літак, тому стараться сконструувати все якнайлегше і якнайдовше.

Вище наведені дані, промовляють за те, що в близькому

часі не треба сподіватися чогось надзвичайного в конструванні нищильників і що наступив період деякої стабільності. Чи так воно є в дійсності, годі сказати, бо таємниці дослідних лабораторій на виставі в Парижі не показані.

Р. Д.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Питання: Я одержала „другі папери“ 1935 року. В той час я вже була замужня, але мій муж приїхав до Злучених Держав не легально. Побожуючись, що його можуть депортувати, я подалась на громадянство на дівоче назвисько і затаїла факт про моє одруження. Якийсь „добрий приятель“ довів мене до натуралізаційних властей. Що мені тепер робити?

Відповідь: Оцей випадок вказує як небезпечно і нерозумно подавати фальшиві інформації під присягою. Так як ви набули громадянство обманом, воно без сумніву буде уневажене. Найкраще буде добровільно віддати посвідку громадянства до уневаження, бо в такій разі можуть простити провини і занежити карні доходиження проти вас за кривоприсягу. Це відноситься до вашого мужа, то він повинен негайно виїхати до близького краю, коли не до Європи, і там старатись одержати правильну імміграційну візу на легальний приїзд до Злучених Держав.

Питання: Для кращого зрозуміння питань, звичайно ставлених кандидатам на громадянство, я бажав би мати такі зразкові питання і правильні відповіді в моїй рідній мові. Чи Чужомовне Інформаційне Бюро (ФЛІС) має ті „Питан-

ня і відповіді“, друковані чужомовними мовами?

Відповідь: Брошурка, яку видає Чужомовне Інформаційне Бюро під заголовком: „Як стати громадянином Злучених Держав“, має у своєму додатку 130 зразкових питань і відповідей, подібних до тих, які звичайно ставлять аплікантам на громадянство під час допитів. Брошурка видана англійською мовою і продається по 25 центів за примірник.

Питання: Я приїхав до Злучених Держав на початку 1918 року як моряк, але ще через три роки працював на кораблі, що плавав при бережжю Америки. Від Великодня, 1921 року, стало перебуваю на американській землі. Чи можу стати американським громадянином?

Відповідь: Громадянином можете стати, але перше всею мусите легалізуватись. Веі чужородці, котрі прибули не легально до Злучених Держав перед 3. червня 1921 р. і не мають за собою злих поступків, будучи теж бездоганного характеру, можуть легалізувати свій побут через одержання реєстраційної посвідки. Для тої цілі треба вжити формуляр число 659, котрий по виповненню виставити до Імміграційного і Натуралізаційного Бюро враз з почтовим переказом на суму \$10 і двома фотографічними знімками апліканта.

Питання: Я щойно повернувся з Канади, де я одержав безквотну імміграційну візу. Перебуваю тут ще від 1929 року. Моя жінка є американського роду. Після кількох років можу подаватись на одержання американського громадянства?

Відповідь: Ваш побут у Злучених Державах загалі узгоджено в той час, коли ви легально сюди приїхали з Канади. Як муж американської громадянки, можете внести петицію на громадянство після свого трьох-літнього легального побуту, цебо три роки після вашого повороту з поїздки в Канаду в цілі одержання візи.

Питання: Прошу пояснити мені що це таке поліцейська посвідка і як її можна дістати?

Відповідь: Поліцейська посвідка це свідоцтво доброго поведіння, виказуюча, що її власник не має за собою кримінальних поступків. Поліційні власті звичайно беруть відтиски пальців апліканта і порівнюють їх зі своїми рекордами. Коли не знайдуть записів про арешт або засуд, тоді видають аплікантові відповідну посвідку.

Питання: Перебуваю тут не-

легально. 1932 року я одержав з жінкою, котра недавно тому вибрала для себе перші громадянські папери. Маємо разом двоє дітей. Чи буде можливо для мене виїхати до Канади в цілі одержання імміграційної візи?

Відповідь: Не можливо. Так звана перед екзамінаційна процедура доступна головно для мужів або жінок американських громадян, котрі є управлені до безквотної візи. Так як ваша жінка є тільки декларанткою, ви належите до другої класи першества в квоті. Коли маєте достаточну фонді і якщо імміграційна квота з краю вашого уродження не переповнена, можете виїхати до Куби і там внести аплікацію на візу. Ваша жінка повинна подати формуляр число 575 на доказ, що вона приїхала сюди легально на сталий побут. Всі потрібні інформації про ті справи можна дістати збілесте, котрого за надісланням десяти центів можна одержати від видавців: Foreign Language Information Service, 222 Fourth Ave., New York City.

ФЛІС.

ЗБОРИ ВІДПОВІДІ У. Н. СОНЗУ

ДІКОН СІТІ, ПА. Бр. св. Василія Бел, від 405, буде мати дуже важкий мітинг в неділю, 26. марта. Всі члени мають прийти, бо є дуже важка справа до полісудження. Мітинг почнеться о 8.30. Саджбі Божий, в парохіальній школі при Рівер Стр. в Олмфанті Па. — Стефан Чеканський, секр.

БОЖАЛО, Н. П. Збори Тов. ім. Івана Франка, від 299, відбудуться точно в 1:30 Р. М. сполудня. Обов'язок членів являється усім членам, як і постарайтесь за нових членів. Ану, хто буде першим, що приведе нового члена? — А. Коваль, предс.; І. Сидорович, секр.; І. Самуляк, кас.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урадові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

Подорожі до

- КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ,
- ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ,
- РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Переселення грошей.
Бізнеси й Доми на продаж.
Аскурація різного роду

Нотаріальні акти й старокраві справи податкує:

ПЕТРО БАРТКІВ
Real Estate & Insurance Broker
Notary Public.
309 EAST 14th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Phone: ALgonquin 4-8254.

З ПРИЧИНИ ВИІЗДУ з Джерзі Сіті продаю за умірковано ціну **КОСТЮМИ** до театральних вистав і т. ін. Голоситись на адресу:
325 YORK ST., JERSEY CITY, N. J.
Tel.: Bergen 3-7381-W.

СПЕЦІАЛЬНА ОФЕРТА

на цей місяць Березень:
лише \$3.00 за \$1.00

- 1 КОБЗАР Т. Шавичка — \$1.50
- 2 ПОВІСТІ Т. Ш. том I. — 30
- 3 ПОВІСТІ Т. Ш. том II. — 30
- 4 ПОВНА МАПА УКРАЇНИ — 30

Всє за одного (\$1.00) долара.

Пішіть: S U R M A

325 E. 14th ST., NEW YORK, N. Y.

Даром ЗІЛЛЯ

МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є прийманий і легкий до зажиття.
Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в кожен день, а тоді звикається його або заран перед нічним сном, або по встанню рано.
Мілертон не виробляє принак, ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА \$1.00 вистане майже на цілий місяць.

Спеціальна оферта читачам „Свободи“:

- [ ] \$1.00 за одну коробку Мілертону
- [ ] \$1.50 за дві коробки Мілертону
- [ ] \$2.00 за три коробки Мілертону

Пішіть за зиллям Мілертон у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пішіть до: J. S. MILLER, Inc., Dept. U, P. O. Box 628, Newark, N. J.

МИХАЙЛО КАНЮК

УКРАЇНСЬКИЙ ПОХОРОНИК

2321 W. CHICAGO AVE.

CHICAGO, ILL.

Модерна каплиця.

Добра обслуґа

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ

Телефон: Armitage 4575

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

Тел. до дому: Seelye 2938.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(66)

По обличчях тоботанців видно було, що вони не дуже раді з гостини приятелів Тетана. Та вкінці вони таки згодились впустити їх на беріг. Коли ціле товариство знайшлося на березі тоботанські вояки оточили їх. Один із вояків підійшов до Тетана і промовив: „Ти, Тетане, знаєш, що всі чужинці є нашими ворогами і як такі мусять згинуть. Та ми побачимо, що скаже король“.

Вояки привели всіх перед короля Герата. Король виглядав дуже грізно. Вислухавши цілої історії Тетана він промовив: „Тому, що чужинці врятували тобі життя, я буду по-благий з ними. Я дам їм волю під усьляма, що один із них в нашій цирку поборе сильного атарця; інший вбе дикого льва, а ще інший принесе „матір всіх жемчугів Атару“.

На думку короля і його товариства це була „велика лака“. По тих словах король велів їх відпровадити до тюрми і всіх закувати в кайдани. Та по якійсь часі прийшов один сторож і сказав: „Тепер черга на боротьбу з атарцем. Котрий з вас підє? „Я“, закричав Огабі. „Ні, я“, закликав Грегори. „Я старий, не потрібний, я попробую щастя“.

Тарзан піднявся і приказуючим тоном сказав: „Ні ти Огабі, ні ви Грегори. Я підую боротьбі з атарцем і я вірю, що я переможу“. Коли так, то ходи ти“, завважив сторож і додав: „Співчуваю з тобою. Ти мабуть не знаєш, хто цей атарець. Це великий силач, відомий з того, що вбиває людей“. Тарзан не відповів нічого, тільки сціпив уста.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 PROSPECT AVENUE,

(Cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577

В КОЖНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХА-

Т ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ

ЧАСОПИС „СВОБОДА“.